نوشتاری از حجت الاسلام رضا غلامی؛

ویروس کرونا و دکان‌داری روشنفکران

نقش دعا در مقدرات حاکم بر عالم

طی چهل سال گذشته جمهوری اسلامی به مثابه یک نظام دینی، بیشترین عنایت را به پیشرفت علم داشته و تقابل علم و دین در ایران که توسط برخی از روشنفکران مطرح می‌شود، بیشتر به یک طنز شباهت دارد.

متن پیش رو یادداشتی است از حجت الاسلام رضا غلامی، رئیس مرکز پژوهش‌های علوم انسانی اسلامی صدرا با عنوان «ویروس کرونا و دکان‌داری روشنفکران» که در ادامه از نظر می‌گذرد؛

علم له و علیه انسان

یکم. طی سده اخیر تصور عمومی این بود که پیشرفت علم به نقطه‌ای رسیده که جوامع انسانی دیگر شاهد بیماری‌های همه گیر و افسار گسیخته‌ای نظیر کرونا نخواهند بود و این بیماری‌ها به تاریخ پیوسته است، اما واقعیت این است که رشد علم در کنار مزیت‌های بی‌نظیری که برای جامعه بشری داشته است، هنوز در خیلی از عرصه‌ها جاهل و ناتوان است و قادر به حفاظت از انسان و جوامع انسانی در برابر بسیاری از حوادث از جمله بیماری‌ها نیست. مسأله وقتی بغرنج‌تر می‌شود که خود علم نیز در تولید بیماری‌های مهلکی مانند کرونا سهیم و شریک باشد. شاید قضاوت نهایی درباره منشأ ویروس کرونا زود باشد، اما طی دو ماه گذشته، روز به روز فرضیه تولید ویروس جدید کرونا در آزمایشگاه‌ها بیشتر تقویت شده است. البته تولید ویروس در آزمایشگاه‌ها بی سابقه نیست و در گذشته نیز بارها به نفع مافیای داروسازی و در جهت تولید ثروت‌های نامشروع برای برخی شرکت‌های بزرگ اتفاق افتاده است، اما ویروس‌های قبلی هیچکدام در حد ویروس کرونا خطرآفرین و سریع الانتشار نبوده‌اند.

پس فهم صورت مسأله چندان دشوار نیست: یک ویروس کشنده با بهره‌گیری از عالی‌ترین سطح از توانایی‌های علمی توسط شماری از دانشمندان برای هدفی خاص در آزمایشگاهی تولید شده و علم را از مقام حافظ انسان‌ها در مقام قاتل انسان‌ها قرار داده است. شاید برای بعضی- به ویژه ساینتیست‌ها- این صورت مسأله تند باشد، اما گزاره «علم علیه انسان» که از گذشته ادبیات علمی نسبتاً متراکمی درباره آن وجود دارد، یک واقعیت غیر قابل انکار است. حال در چنین شرایطی آیا می‌توان از علم دست کشید؟ روشن است که پاسخ به این سوال منفی است. علم یک نعمت خدادادی است که اگر از طریق پیوند با اخلاق در مسیر صحیحی پیشرفت کند، حتماً به خوشبختی بشر کمک می‌کند، کما اینکه علم در خیلی از عرصه‌ها چنین کمکی را به بشر کرده است. نباید فراموش کرد که جوامع انسانی در سده‌های قبل با چه صحنه‌های دردناکی در برابر شیوع برخی بیماری‌ها مانند وبا، طاعون و غیره روبرو بود و هر چند دهه یکبار، میلیون‌ها نفر در سراسر جهان به خاطر این بیماری‌ها جان خود را از دست می‌دادند، اما با پیشرفت علم، خیلی از این بیماری‌ها به طور کلی یا به شکل نسبی ریشه کن شد.

بنابراین تا الآن، علم بیش از آنکه به حال بشر مضر باشد، به حال بشر مفید بوده است. حتی اجازه بدهید فراتر از این بگویم که علم یک نعمت خدادادی است که بشر مکلف به بهره‌گیری از آن برای حفاظت از خود و آبادانی این جهان است و شرع و عقل گزینه دیگری را در این زمینه پیش روی بشر قرار نمی‌دهد. با این وصف، در عین حال که علم هنوز از توانایی لازم برای حفاظت از انسان در برابر خیلی از مخاطرات برخوردار نیست و حتی خود آن در اثر بی اخلاقی می‌تواند بشر را با مخاطرات بزرگ و کشنده روبرو سازد، اما همین علم باید مهم‌ترین نقطه اتکاء بشر برای مقابله با مخاطرات و فراتر از آن، پیشگیری از خطرات آینده تلقی شود.

در اینجا لازم می‌دانم این نکته مهم را در پرانتز متذکر شوم که ما بر اساس رسالت و قلمرو دین، در علوم انسانی، با قاطعیت قائل به علوم انسانیِ اسلامی هستیم و درباره عقلانیت حاکم بر این علوم و نسبت آن با دانش انسانیِ تجربی مفصل و به وضوح صحبت کرده‌ایم، لکن درباره سایر علوم، چه علوم پایه، چه علوم فنی و مهندسی و چه علوم پزشکی، بر روی اخلاقی شدن این علوم بر پایه جهان بینی الهی تأکید داریم نه اسلامی شدن این علوم به معنای مصطلح که بحث تفصیلی آن در نوشته‌های فراوانی از جمله نوشته‌های قبلی حقیر صورت گرفته است

طنز تقابل علم و دین در ایران

دوم. تقابل علم و دین در ایران که این روزها از سوی رسانه‌های بیگانه و تعدادی از بیماران روحی به نام روشنفکر و غیره مطرح شده بیشتر به یک طنز شباهت دارد. طی چهل سال گذشته جمهوری اسلامی به مثابه یک نظام دینی، بیشترین عنایت را (طی سده‌های اخیر) به پیشرفت علم داشته و کمتر کسی قادر به انکار این حقیقت است. اینکه جمهوری اسلامی هم اکنون در رتبه پانزدهم تولید مقالات علمی دنیا قرار دارد یا در خیلی از علوم و فناوری‌های پیشرفته مانند، فناوری نانو، فناوری بیو، انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای و غیره جزء ۱۰ کشور برتر دنیا قرار گرفته، واقعیتی است که نمی‌توان از آن به سادگی گذشت. در همین دانش پزشکی، در شرایطی که قبل از پیروزی انقلاب اسلامی مردم ما در پیش پا افتاده‌ترین امراض یا جراحی‌ها بالاجبار به کشورهای غربی مسافرت می‌کردند، امروز جمهوری اسلامی ایران اجرای طرح توریسم پزشکی را آن هم در بالاترین سطح از امراض و جراحی‌ها در منطقه دنبال می‌کند. اینکه معدودی افراد جاهل و اخباری مسلک در لباس روحانی و غیره با ادعای طب اسلامی و تولید یکسری دارو به نام ائمه اطهار (ع) مدعی معالجه بیماری‌های مختلف شده‌اند و کتاب پزشکی آتش می‌زنند، چیزی نیست که نسبتی با نظام اسلامی و تفکر و مشی غالب در آن داشته باشد. اگر به هشدارهای امثال این حقیر به رشد جریان ضد فلسفه و اخباری مسلک در حاشیه حوزه‌های علمیه اعم از قم، مشهد و غیره توجه می‌شد، امروز شاهد جولان این افراد به نام طب اسلامی نبودیم. با این وصف طرح این مباحث که بیاییم با علم آشتی کنیم و غیره، بیش از آنکه منشأ درستی داشته باشد با هدف تسویه حساب و عقده‌گشایی سیاسی با نظام اسلامی دنبال می‌شود.

نقش دعا در مقدرات حاکم بر عالم

سوم. در این روزها بعضی تا توانستند توصیه به دعا و تضرع برای مقابله با بیماری کرونا را به سخره گرفتند یا آن را تقابل با علم معرفی کردند، اما واقعیت این است که تا به امروز صدها تألیف علمی مهم درباره تأثیر منحصربفرد معنویت و امور روحانی در درمان بیماری‌ها به ویژه بیماری‌های صعب‌العلاج منتشر شده است. بخشی از این تألیفات اثر معنویت را صرفاً در حد آرامش بخشی به بیمار و رفع استرس و نگرانی که زمینه‌ساز تضعیف سیستم دفاعی بدن انسان یا فروپاشی روان انسان می‌شود تقلیل می‌دهند، اما بعضی تألیفات فراتر از قدرت آرامش‌بخشی معنویت، برای آن در تغییر معادلات هستی سهم جدی قائلند.

وقتی صحبت از تغییر معادلات هستی می‌کنیم پای اعجاز به میان‌می آید، اما باید توجه داشت که هیچ دوئیتی میان اعجاز و قانون علیت وجود ندارد. در حقیقت، هیچ اتفاقی در این عالم (حتی معجزه) خارج از قانون علیت رقم نمی‌خورد، اما درک سلسله علل همه وقایع خصوصاً معجزه برای انسان ممکن نیست. حتی معجزه را از آن جهت معجزه می‌نامند که بشر قادر به تکرار آن نیست و اگر روزی بشر توانست آن را انجام دهد، طبعاً آن واقعه معجزه نبوده است. بحث بر سر این است که عالم تماماً در قبضه خدای تعالی است و این باور که خداوند پس از خلق عالم آن را به خود و قانون حاکم بر طبیعت واگذار کرده جزو باورهای نامعقول عالم محسوب می‌شود؛ خدای متعال هم خالق است و هم رب العالمین و این عالم یک لحظه خارج از مدیریت خداوند متعال قادر به ادامه حیات نیست.

بنابراین، دعا و ذکر می‌تواند شرایط طبیعی عالم را از وضعی به وضع دیگر تغییر دهد. البته فهم این واقعیت در گرو فهم رابطه فیزیک ومتافیزیک و قرار گرفتن علل متافیزیکی در نقاط معینی از زنجیره علل فیزیکی است. در یک بیان ساده، مقدرات این عالم در عقل کلی و بسیط حاکم بر این عالم رقم می‌خورد و اگر مشیت الهی به اجابت دعایی تعلق گرفت، مقدرات انسان یا جامعه با آمریت همین عقل کلی تغییر می‌کند. بنابراین، دعا و تضرع نقش بسیار مهمی در رفع و دفع این بیماری دارد و البته کاملاً روشن است که قرار نیست دعا جای تلاش‌های علمی انسان را برای مقابله با بیماری‌ها پر کند، بلکه شرط استجابت دعا به پا خواستن و تلاش برای رفع و دفع این بیماری بر مبنای قواعد

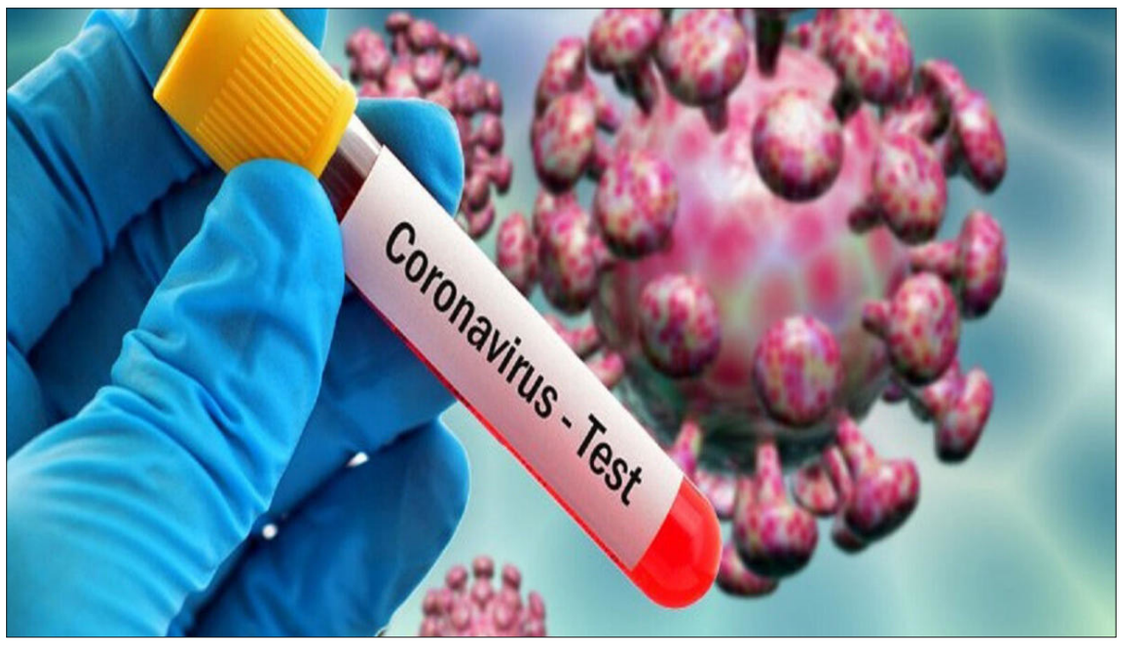

شعر

سروده شاعر افغانستانی

چه باک، صحن و سرایت اگر قرنطینه است / که عهد ما و هوای تو عهد دیرینه است

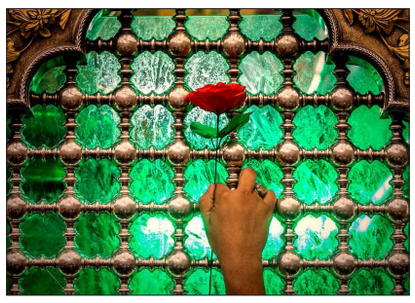

سپهرغرب، گروه فرهنگی: سیده تکتم حسینی شاعر اهل افغانستان غزلی را با حال و هوای توسل به حضرت علی بن موسی الرضا (ع) سروده است.

میان درد و تب و سرفه و نفس تنگی
رسیده ام به شبستان کاشی رنگی
رسیده ام به خیابان منتهی به حرم
دریغ، پای من این بار می‌کند لنگی
سلام من به تو از پشت این در بسته
سلام من به ضریح از هزار فرسنگی
عبور می‌کند از پشت میله‌ها دل من
به زعم این غل و زنجیر سربی و سنگی
به یاد غربت اهل بقیع می‌افتم
عجب زیارت تلخی، چه شهر دلتنگی...
چه باک، صحن و سرایت اگر قرنطینه است
که عهد ما و هوای تو عهد دیرینه است
همیشه یاد تو دلگرم می‌کند ما را
که قاب عکس ضریح تو روی شومینه است
اگر چه صحن تو مستغنی از تشرف ماست
ولی دل است و دل از دوری ات پر از پینه است
که صبح جمعه تحویل سال دور از تو
به دل ملولی تلخ غروب آدینه است
نبود طاقت محصور دیدنت با من
دلیل اینکه زیارت نیامدم این است....
در این بهار که پیوند خورده با پدرت
دلم به مشهد و قم آمد و «قد انکسرت»
برای تسلیت افسوس که نشد بزنیم
سری به رسم ارادت به آستان درت
بگو که حاجت ما را سوی رضا ببرند
کبوتران سپید و سیاه نامه برت
شفا بده به من آنگونه که کرامت توست
وگرنه من چه گلی می‌زنم مگر به سرت؟
نگاه ملتمس ما به استجابت توست
خدا کند که بیفتد به حال ما نظرت...

۱۱نکته کلیدی برای والدین درچالش مواجهه با بازی ویدئویی فرزندان

سپهرغرب، گروه فرهنگی: امروزه بازی‌های رایانه‌ای بخش مهمی از زندگی و اوقات فراغت کودکان و نوجوانان شده که موجب نگرانی والدین شده است و محدودیت‌هایی را برای فرزندانشان اعمال می‌کنند.

امروزه بازی‌های رایانه‌ای بخش مهمی از زندگی و اوقات فراغت کودکان و نوجوانان شده است. اما عدم توانایی این بخش از مخاطبان بازی‌های رایانه‌ای در مدیریت میزان ساعات بازی و یا انتخاب بازی‌هایی با محتوای نامناسب و در تعارض با نگرش‌های اعتقادی و فرهنگی خانواده، نگرانی‌های والدین را به همراه دارد. نگرانی‌هایی که منجر به اعمال محدودیت‌هایی در این خصوص برای فرزندان می‌شود.

درست است که کودکان و نوجوانان در مواجهه با بازی‌های ویدئویی آسیب‌پذیر هستند، اما راه‌حل‌هایی برای کاهش این آسیب‌ها و افزایش فواید بازی وجود دارد؛ راهکارهایی که استفاده از آنها می‌تواند والدین را از نگرانی‌های منفعل خلاص و به مواجهه فعالانه در این خصوص راهنمایی کند. تعطیلات نوروز و اوقات فراغت این روزها، که البته با روزهای شیوع ویروس کرونا و پویش «در خانه بمانیم» برای حفظ سلامتی ایرانی‌ها همراه شده، قطعاً فرصتی است تا طرفداران بازی‌های ویدئویی سری به دنیای جذاب و پرهیجان بازی‌ها بزنند و اوقات خود را با این سرگرمی هیجان‌انگیز پر کنند.

اگر در جایگاه والدین، دوست دارید فرزندانتان را در انتخاب این بازی‌ها همراهی کنید و دغدغه و نگرانی بابت محتوای نامناسب و آسیب‌زای این بازی‌ها نداشته باشید، این راهکارها به عنوان نکاتی ضروری برای مواجهه فرزندتان با بازی‌های ویدئویی (رایانه‌ای) به شما کمک خواهد کرد.

■ اطلاع دقیق از علایق و نیازهای کودکتان

از علایق و نیازهای کودکتان اطلاع دقیق داشته باشید. دقت کنید علایق و نیازهای او و نه شما!

■ درباره بازی‌ها تحقیق کنید

در مورد بازی‌هایی که این علایق و نیازها را تغذیه می‌کند، تحقیق کنید و اطلاعات مناسب و قابل‌قبول کسب کنید.

■ کسب آگاهی درباره بازی‌هایی که فرزندتان انجام می‌دهد

اگر شما جز و آن دسته از والدین هستید که از فرزند خود در مواجهه با بازی‌های ویدئویی جامانده‌اید و او خود انتخابش را کرده، بازهم خیلی دیر نیست. شما باید در اولین فرصت هرچه که می‌توانید در مورد بازی‌هایی که او انجام می‌دهد، آگاهی کسب کنید.

■ تناسب سنِ‌بازی و بازیکن

اگر شما خیلی نسبت به فرزندتان حساس نیستید، حداقل از رده‌بندی‌های سنی که توسط «سیستم‌های مختلف رتبه‌بندی سن» که خوشبختانه در ایران هم داریم استفاده کنید. رده‌بندی‌هایی مانند مثبت ۳، ۷، ۱۲، ۱۵ و ۱۸ که در موقع خرید یا دریافت بازی باید به آن دقت کنید. البته رعایت این الگو حداقل کاری است که شما باید انجام دهید و نه بیشتر. این رده‌ها مثلاً «بازی الف با رده‌سنی ۱۲+» تنها به شما می‌گوید کودکان کمتر از ۱۲ سال از انجام این بازی احتمالاً آسیب جدی خواهند دید و این بازی برای نوجوانان بیش از ۱۲ سال کمترین آسیب را به‌همراه دارد؛ پس کمترین میزان آسیب و نه بهترین سن برای انجام آن بازی!

■ چه بازی‌ای مناسب است

مناسب بودن بازی‌ها را در نظر بگیرید، این «مناسب بودن» شامل هزینه بازی (شامل قیمت یک بازی و یا پرداخت‌های درون برنامه‌ای آن) نیاز به اینترنت، امکان گفتگو و چت کردن، تبلیغات بازی و تناسب آن با بازیکن نیز می‌شود. در سایت بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای در بخش آموزش و زیرمنوی «فهم بازی»، بخشی با عنوان «بازی یابی» وجود دارد که می‌توانید از این بخش استفاده کنید. کارشناسان فهم بازی در کنار شما و برای شما و صد البته نه به‌جای شما! این اطلاعات را گردآوری و بررسی می‌کنند.

■ همبازی شدن با فرزندان

بهتر است فعالیت‌های بالا نیز با بیشترین تعامل و همراهی با فرزندان انجام شود، اما همراهی در بازی کردن و هم‌بازی شدن با فرزندان یکی از اکسیرهایی است که تجربه آن‌را به شما پیشنهاد می‌کنم. شما چیزهای جالبی در این تجربه خواهید یافت و تأثیر همبازی شدن را در ارتباطاتتان به وضوح خواهید دید. با پیوستن به فرزندتان می‌توانید بفهمید که او با چه کسی بازی می‌کند و حرف می‌زند. همچنین می‌توانید بفهمید که بازیکنان در مورد چه موضوعاتی صحبت می‌کنند، چه نوع گفتار و چه نوع لحن مکالمه‌ای دارند.

■ محدودیت زمانی

شاید کلمه محدودیت برای شما یا فرزندتان خوشایند نباشد، ولی به‌هرحال «زمان مصرفِ بازی» باید «مدیریت» شود. این زمان باید در جهت کاهش حداقلی آسیب و افزایش حداکثری لذت باشد. نباید هیچکدام را قربانی کرد. میزان و اوقات استفاده از صفحه‌نمایش بسته به سن، میزان فراغت، میزان دسترسی به سایر گزینه‌های جانشین، امکان اقتصادی و همچنین عدم تداخل به سایر جنبه‌های زندگی معمول بازیکن متفاوت است.

■ مدیریت تعداد مراجعه به بازی

غیر از محدودیت زمانی (مثلاً ۲ ساعت در روز) تعداد مراجعه به یک بازی را نیز باید مدیریت کرد، یک بار بازی کردن به مدت ۲ ساعت بی‌وقفه، سلامت فرزند شما را به چالش می‌کشد. همین‌طور تعداد زیاد و مکرر مراجعه به بازی (مثلاً ۱۰ بار در روز) نیز عدم تمرکز و بی‌نظمی را همراه دارد. پس بازهم متعادل باشید.

■ توجه به حریم خصوصی

به نظر می‌رسد در این مورد نه‌تنها مردم عادی که حتی اغلب افراد سرشناس نیز دقت لازم را ندارند. اینکه یک بازی یا برنامه چه دسترسی‌هایی به اطلاعات شما دارد و چقدر محیط آن امن است از بدیهی‌ترین سوالات در مورد یک بازی یا برنامه است. تولیدکنندگان بازی معمولاً قوانین بازی و سطح دسترسی به منابع سیستمی و اطلاعات کاربر و نیز نحوه استفاده از این اطلاعات را قبل از نصب بازی به اطلاع بازیکن می‌رسانند.که معمولاً کاربران ندانسته و نخوانده آن را تأیید می‌کنند. خرید و یا دانلود بازی از جاهای غیرمطمئن هم احتمالِ خطرات امنیتی را افزایش می‌دهد، مخصوصاً بازی‌هایی که توسط کسی غیر از ناشر اصلی تغییر داده شده است. (معروف به کرک شده، مود شده و حتی محلی شده)

■ کنترل والدین

برای اطمینان از رعایت نکات بالا و امنیت بیشتر کودکان، استفاده از برنامه‌هایی که با همین عنوانِ «کنترلِ والدین» در دسترس هستند، پیشنهاد می‌شود. این برنامه‌ها عموماً میزان دسترسی کودک به سایر بخش‌های گوشی‌هوشمند یا سایر انواع بازی افزار را رصد می‌کنند و والدین می‌توانند از این طریق دسترسی کودک خود به برنامه‌ها و بازی‌های غیر مرتبط و یا نامناسب با او را مسدود کنند. همچنین نرم‌افزارهای کنترل والدین زمان استفاده از بازی‌ها را نیز به دقت ثبت و زحمت ثبت در دفترچه یادداشت را از شما کم می‌کند.

■ آگاه کردن فرزند از حریم خصوصی

غیر از اینکه پدر و مادر، خود باید از موارد بالا آگاهی داشته‌باشند، حتماً لازم است تا این موارد را به تناسب سن و درک کودکان و نوجوانان با آن‌ها در میان بگذارند. آگاه‌سازی در این خصوص را وظیفه خود بدانید و امیدی به سایرین (سیستم آموزشی و تلویزیون و...) نداشته باشید، کسی بیش از شما دلسوز فرزندانتان نیست. از قربانی شدن فرزندتان، صحبت کردن و آموزش در مورد رعایت ایمنی در فضای آنلاین و عدم انتشار اطلاعات خصوصی (مانند عکس و آدرس و...) و مراجعه به والدین در هنگام خطر یا حتی احساس خطر را، شروع کنید.

ابتکار جمکرانی‌ها برای نیمه شعبان امسال

«نذر همدلی» برای کمک به نیازمندان

سپهرغرب، گروه فرهنگی: پویش مهدوی «نذر همدلی» با محور تهیه و توزیع بسته‌های عیدانه به مناسبت ایام نیمه شعبان، سالروز ولادت باسعادت امام زمان(عجل الله تعالی فرجه)، به همت مسجد مقدس جمکران در حال اجرا است.

پویش مهدوی «نذر همدلی» به همت مسجد مقدس جمکران در آستانه نیمه شعبان، سالروز میلاد باسعادت امام زمان(عجل الله تعالی فرجه) در حال اجرا است.

براساس این گزارش، امام زمان (عجل الله تعالی فرجه) در توقیع به شیخ مفید(ره) فرمودند: «اگر شیعیان ما که خداوند توفیق طاعتشان دهد در راه ایفای پیمانی که بر دوش دارند، همدل می‌شدند، میمنت ملاقات ما از ایشان به تأخیر نمی‌افتاد...» این یعنی خیر شیعیان در اجتماع قلبی است نه کثرت عددی.

این پویش درصدد است به دلیل تعطیلی جشن‌های نیمه شعبان برای مقابله با کرونا و قطع زنجیره مبتلایان به این بیماری، جشن ولادت حضرت بقیه الله الاعظم (عجل الله تعالی فرجه) را به خانه‌های مردم ببرد از این رو، بسته‌های عیدانه شامل پرچم، نبات و نمک تبرکی، شیرینی و شکلات و ... تهیه و درب منازل توزیع می‌شود.

هزینه تهیه هر بسته هشت هزار تومان است که علاقمندان به مشارکت در آن می‌توانند از طریق شماره گیری #۳۱۳*۷۸۰* یا واریز نقدی به شماره کارت ۶۱۰۴۳۳۷۴۳۱۳۱۰۴۳ اقدام کنند.

مشارکت در این طرح به صورت آنلاین از طریق وب سایت رسمی مسجد مقدس جمکران به نشانی www.jamkaran.ir نیز امکان پذیر است.